

Acrotheciumröta på morötter

Sammanfattning

Acrotheciumröta är den absolut vanligaste och allvarligaste sjukdomen på lagrade morötter i Sverige. Den orsakas av en svamp, *Acrothecium carotae*. De senaste 15 åren har sjukdomen funnits i större eller mindre mängd i alla kylagrade partier som har undersökts. Angreppen visar sig som små bruna eller svarta ytliga prickar, vilka senare utvecklas till större mörka fläckar. I senare stadier blir fläckarna djupare och morötterna kan bli helt förstörda och osäljbara. Andelen säljbara morötter från lagrade partier har varierat mellan 5 och 90% och bortsorteringen är oftast mycket stor, vilket naturligtvis blir mycket kostsamt.

Svampen finns överallt i alla morotsodlingsområden i Sverige. Hur stora angreppen av Acrotheciumröta blir beror på många olika faktorer, bland annat på mängden mekaniska skador och hur många dagar morötterna står i fältet. I ett nyligen avslutat forskningsprojekt, finansierat av Stiftelsen Lantbruksforskning, har vi konstaterat att svåra mekaniska skador och lång tid i marken innebär en mycket högre risk för angrepp. Utöver de mekaniska skador som uppstår vid skörd har vi nu också indikationer på att skador orsakade av insekter, till exempel morotsbladloppa, eller av nematoder, kan utgöra en inkörsport till svampen och medföra ökade angrepp.

Ett flertal DNA-analyser mha TaqMan-PCR har utförts på kommersiella fröpartier, på egenproducerat frö, och på rötter och blad av morotsplantor; allt från småplantor till skördefärdiga plantor. Resultaten visar att det kan finnas spår av Acrothecium-DNA på kommersiella morotsfrön, men det var inget samband mellan detta och det slutliga angreppet.

Eftersom svampen kan påträffas i både rötter och blad från mycket tidigt i plantans utveckling fram till skörd innebär det att det är mycket svårt att bekämpa den. De viktigaste infektionskällorna är smittad jord och förekomst av andra flockblomstriga värdväxter såsom vildmorot, vildpersilja och hundkåx. Dessa växter bör bekämpas i närheten av morotsfälten.

För att minska angreppen ska man försöka undvika alla möjliga skador på morötterna. Man bör heller inte vänta för länge att skörda morötterna på hösten eftersom det är ett mycket starkt samband mellan skördetidpunkt och angreppsnivå.

Ett flertal fältförsök har lagts ut där morotsfröna har behandlats med kemiska eller biologiska produkter, eller med värmebehandling, ThermoSeed. Det bästa sättet att bekämpa svampen hittills har varit genom att behandla utsädet med den biologiska produkten Cedress.

En prognosmetod har utvecklats för att kunna förutse vilka partier som kommer att drabbas redan på hösten. Även en DNA-baserad metod, LAMP, har utvecklats för detektion av svampen.

Mariann Wikström, Agro Plantarum AB